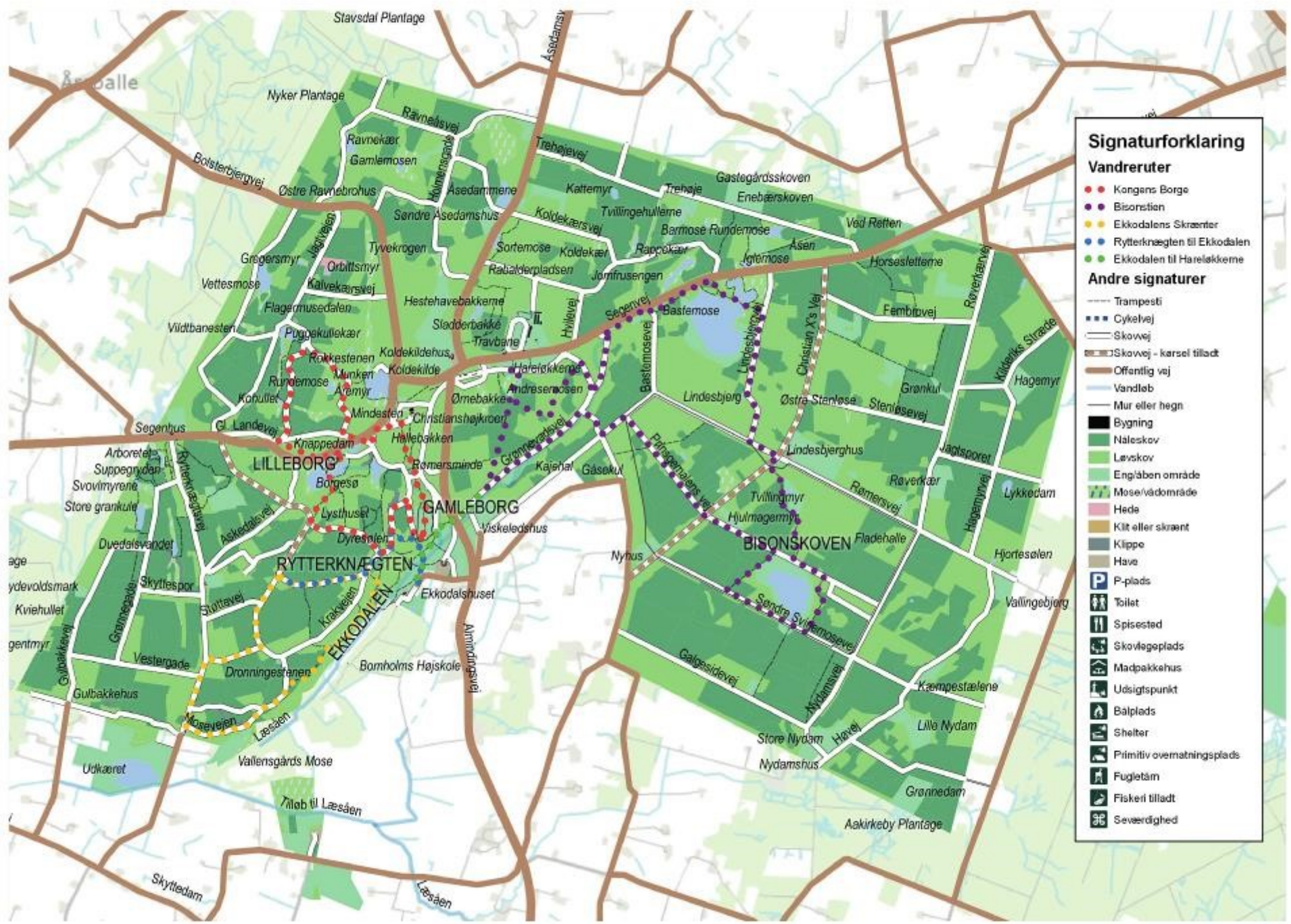

BORNHOLM

Kongemindet på Rytterknægten

Signaturforklaring

Vandreruter

- Kongens Borge
- Bisonskoven
- Ekkodalens Skrænter
- Rytterknægten til Ekkodalen
- Ekkodalen til Harelekkerne

Andre signaturer

- Trampesti
- Cykelvej
- Skovvej
- Skovvej - kørsel tilladt
- Offentlig vej
- Vandløb
- Mur eller hegn
- Bygning
- Naleskov
- Lævskov
- Eng/låben område
- Mose/våd område
- Hede
- Klit eller skrænt
- Klippe
- Have
- P P-plads
- ♿ Toilet
- 🍴 Spisested
- 🌲 Skovlegeplads
- 🏠 Madpakkehus
- 👁️ Udsigtspunkt
- 🏠 Balplads
- 🏠 Shelter
- 🍽️ Primitiv overnatningsplads
- 🚰 Fugletårn
- 🐟 Fiskeri tilladt
- 🏆 Severdighed

Almindingen

Midt på Bornholm ligger en af de største samlede skove i Danmark - her er i alt 6.000 ha eller 60 km² skov. Tidligere var det meste af området en træløs hede, som man kaldte Højlyngen. Her var fælles græsning for hele øen. Navnet Almindingen, som betyder "alle mænds" hentyder til dette. Tilplantningen er sket siden år 1800. Staten ejer 2.412 ha eller godt 24 km² af Almindingen.

ALMINDINGENS HISTORIE

Staten - eller kongen - har ejet jord på Bornholm meget længe. Allerede omkring år 1150 opførte kongen Lilleborg midt i Almindingen. Borgen skulle være en modvægt mod ærkebispens Hammershus.

Store dele af Bornholm var formentlig dækket af skov i midten af 1100-tallet, men rovdrift på skoven gennem århundreder medførte at skoven gik tilbage. Der blev hentet træ til husbyggeri, husgeråd, skibe og ikke mindst brændsel. Desuden græssede dyr fra hele øen i skoven. Dyrene åd alle de nye planter, og det betød at der ikke kom nogen genvækst. Træmangel truede, og det blev forbudt at eksportere træ fra øen.

I lange tider var det i øvrigt jagten som betød mest. I 1630 blev der skudt to hundrede stykker kronvildt til hoffets husholdning. Almindingen leverede også kronvildt til Jægersborg Dyrehave ved København, da den blev anlagt i midten af 1600-tallet.

Kort før 1800 besluttede Rentekammeret at genrejse Almindingen som skov. Der var da næsten intet af skoven tilbage, kun få gamle og krogede ege nær Ekko-dalen. Så blev den unge bornholmer Hans Rømer ansat som skovrider, og han gik til opgaven med stor energi. Han indrettede planteskoler, såede og plantede, fik gravet grøfter - og han solgte træ og også tørv fra moserne for at dække nogle af udgifterne. Det helt afgørende var, at skoven blev indhegnet, så de græssende dyr kunne holdes ude. Det meste af det imponerende Almindingsgærde findes stadig. Der var stærk modstand mod at plante skov, for bønderne mistede dermed retten til at lade dyrene græsse. Det viste sig imidlertid at skoven voksede udmærket, og Hans Rømer blev ganske populær. Der blev senere rejst en mindeobelisk for ham i den gamle planteskole.

Efter 1850 blev resten af den fælles græsning i Højlyngen udskiftet. Meget blev til skov - Almindingen voksede og sogneplantagerne blev anlagt. Resten blev til landbrugsejendomme. I dag er der kun spredte rester af Højlyngen tilbage. Lyngens frø kan dog overleve længe i jorden, og der kommer ofte lyng igen, når man fælder den gamle skov.

Kongemindet på Rytterknægten

I 1851 besøgte "grundlovens fader", Kong Frederik VII, Bornholm.

Han blev ledsaget af Grevinde Danner, hvis borgelige navn var Louise Rasmussen, og i kølvandet på dette besøg blev der rejst nogle anselige minder rundt om på øen.

Et af disse var Kongemindet, der blev bygget tæt på øens højeste punkt, "Rytter Knægten", 162 meter over havets overflade.

Indtil dette besøg var stedet slet og ret et punkt, som man havde forsynet med en varde til at tage bestik af ude i middelalderens Højlyngen.

På bornholmsk har disse varder været benævnt "pilt" eller "knægt" og denne på øens højeste punkt altså Rytter Knægten.

I årene efter kongebesøget indsamlede bornholmerne så mange penge, at man kunne bygge det 12,6 meter høje granittårn efter tegning af Arkitekt M G Bindesbøl, der også havde tegnet Thorvaldsens Museum.

Kongen og Grevinden vendte tilbage, og den 9. september 1856 kunne de indvie tårnet, og på pladen over indgangsdøren blev indprentet:

**Til Erindring
om Hans Majestæt Kong Frederik den Syvendes
allerhøieste Nærværelse herpaa Øen
fra 8de til 16de Aug 1851
tilligemed høie Gemalinde
reiste Bornholmerne af undersaatlig Kjærlighed og
Hengivenhed denne bygning Aar 1855 og gav den navnet
Kongemindet**

Kongemindet på Rytterknægten

Efterhånden voksede Rømers forholdsvis nyplantede skov i vejret og spærrede for udsigten ud over øen. Der blev derfor i 1899 anbragt et jernstativ efter tegning af Arkitekt Th. Bingesbøll oven på tårnet, som derved blev 9 meter højere.

Står man oppe på tårnets udsigtsplatform har man også i dag en vid udsigt over øen, ja helt til Skåne og Ertholmene.

Man befinder sig rent faktisk 184 meter over havets overflade - det højeste sted med offentlig adgang i Danmark!

Det såkaldte "tyskertårn" skæmmede i årevis efter besættelsens ophør Kongemindet og dets omgivelser.

Det 64 meter høje tårn rejstes i sommeren 1944, og et radioanlæg, et såkaldt "Richtfunktionsgerät", gjorde det muligt at kommunikere med lignende anlæg på Rügen.

2. juli 1959 kl. 11.35! blev tårnet bragt til fald. Metallet blev skrottet, og det kraftige betonfundament hugget op og brokkerne lagt i skovens dybe hjulspor som fundament for Almindingens fortrinlige veje og stier.

Lokaliteten Rytterknægten har tilbage i tiden haft forskellige navne. Tidligste betegnelse var "Ryttere-kuul", Rytter Kull og Ryttera Knajt.

En "Kujll" er den gammelbornholmske betegnelse for en rund-agtig top. I ældre tid kaldtes her på øen en høj sten, som lå uden for gårdens port, og som blev brugt af de ridende til at træde op på, når de skulle stige i sadlen, for "ejn rytaraknajt".

Sådan en afrundet klippeknold finder man fortsat i den sydlige ende af P-pladsen 50 meter fra Kongemindet.

Tårnet blev i 1882 taget med som station i den daværende Generalstabs Trigonometriske net af fixpunkter.

Hvad kan man ellers opleve i Almindingen

Rømersminde er en obelisk som minde for skovrider Hans Rømer, som genrejste Almindingen. Her ses også stengærdet om planteskolen og Rømers plante skolehus med massive kampestensvægge. Thuja'erne er rester af en bevoksning fra 1911.

Gamleborg og Lilleborg. Gamleborg er den ældste stenbygning vi kender på Bornholm. I vikingetid (750-1050 e.Kr.) og tidlig middelalder (1050-1150 e.Kr.) var den centralt beliggende borg øens hovedfæstning og kongsborg. Det vides ikke med sikkerhed, hvem der opførte den 27.000 m² store borg på den 270 x 110 m store, klippeforhøjning i Almindingen. En engelsk rejseberetning fra omkring år 890 fortæller, at Bornholm på den tid havde egen konge - måske var han Gamleborgs grundlægger? Mere sikkert er, at borgen var i brug i såvel Kong Harald Blåtand's (940-986) og Knud den Hellige's (1080-1086) regeringstid.

Kong Svend Grathe (1146-57) afgav i 1149 størstedelen af Bornholm til kirken. Tre af Bornholms fire herreder overgik til ærkebispens i Lund og kongens indflydelse og besiddelser begrænsede sig herefter til vestdelen af øen med Rønne herred. Hermed var grundlaget for den efterfølgende etablering af ærkebispesædets store borg "Hammerhus" fra begyndelsen af 1200-tallet på nordspidsen af øen lagt. Det er i lyset heraf, at overflytningen af kongens borg fra Gamleborg til Lilleborg skal ses.

Lilleborg ligger strategisk velplaceret på en 16 m høj og isoleret klippeknode. Da borgen blev bygget var klippen omgivet med vand og mose til alle sider. Der var kun forbindelse til fastlandet via en enkelt adgangsvej fra øst, og der er fundet spor efter en pælebro med risfletning. I forhold til Gamleborg var den nye borg således langt lettere at forsvare og den krævede derfor heller ikke så stort et mandskab.

Kohullet er en af de sureste søer i Almindingen.

Rokkestenen er en vandreblok på ca. 7 tons, som blev efterladt af isen for ca. 10.000 år siden. Efter sagnet hviler den på en diamant, og det er derfor den kan rokke. I nærheden findes en anden vandreblok Munken, som ikke kan rokke.

Almindingsgærdet, sat af skovrider Rømer i 1805-09.

Loklippen med fortrinlig udsigt over Vallensgårds Mose, Aakirkeby og hele Sydbornholm.

Ekkodalen - øens største sprækkedal. På skrænterne ses en næsten 200 år gammel fredet skov af vintereg blandet med avnbøg, røn, lind og lidt enebær. Her er rigtig mange liljekonvaller ved pinsetid. Et gammelt navn for stedet er Styrtebakkerne, måske fordi man tidligere ofrede mennesker ved at styrte dem ud fra klippen.

Arnager-kællingernes frokoststen blev efter overleveringen brugt af de fattige fiskerkoner fra Arnager, når de sankede brænde i Almindingen.